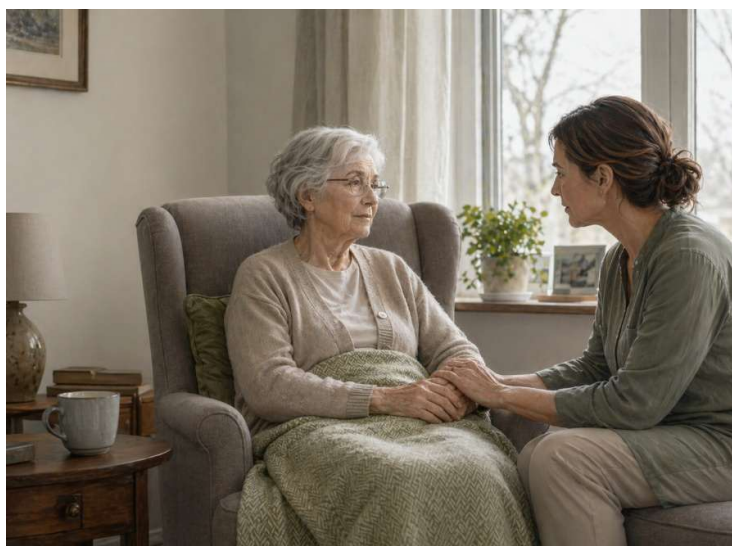

LINDRENDE BEHANDLING

Ide-notat om hvordan Pensjonistforbundet kan jobbe med temaet lindrende behandling i 2026

Illustrasjonen er KI-generert

Lindrende behandling og omsorg er en grunnleggende del av et verdig helse- og omsorgstilbud. For eldre, ofte med sammensatte og alvorlige sykdommer, er tilgang til god lindrende omsorg avgjørende for livskvalitet, trygghet og verdighet.

Pensjonistforbundet kan bidra til å løfte temaet både lokalt og nasjonalt. Dette idénotatet peker på noen sentrale utfordringer i dagens tilbud og gir forslag til hvordan Pensjonistforbundet kan arbeide med temaet.

Innhold

Litt om lindrende behandling	3
Begrep som ofte brukes i vanlig tale	3
Hva er lindrende behandling?	3
Utfordringer med dagens tilbud	4
Mer informasjon	4
Hvordan fylkes- og lokalforeningene kan bidra	5
Informasjonsarbeid og bevisstgjøring	5
Samarbeid med kommunen og lokale aktører	5
Fremme temaet politisk	5
Hvordan det sentrale helseutvalget følger opp	6
Konklusjon	6

Litt om lindrende behandling

Begrep som ofte brukes i vanlig tale

Til daglig brukes ofte mer forståelige ord enn «palliativ». Vanlige begrep er:

- **Lindrende behandling**
→ Den vanligste betegnelsen i vanlig tale
- **Lindrende pleie og omsorg**
→ Brukes særlig i kommunale tjenester og sykehjem
- **Behandling med søkelys på livskvalitet**
→ Når man vil understreke målet fremfor fagbegrepet
- **Omsorg i livets slutfase / behandling i livets siste fase**
→ Brukes når døden nærmer seg, men dekker bare en del av palliasjon
- **Palliativ omsorg / palliativ fase**
→ Mer faglig, men også brukt i samtaler med pasient og pårørende

Hva er lindrende behandling?

Palliativ omsorg er hjelp og støtte til mennesker som har en alvorlig sykdom som ikke kan kureres. Målet er å gjøre livet så godt som mulig, helt til det siste. Det handler om å:

- **Lindre smerter og plager**
→ Slik at pasienten kan ha det best mulig i en vanskelig situasjon
- **Skape trygghet**
→ Både for den som er syk og de som står vedkommende nær
- **Snakke om hva som er viktig**
→ Hva gir mening? Hva ønsker personen for tiden som er igjen?
- **Ta vare på hele mennesket**
→ Kroppen, tankene, følelsene, og det som er viktig i livet (verdier, relasjoner og håp)
- **Støtte pårørende**
→ Fordi sykdom i livets slutfase påvirker alle som står nær den syke

Utfordringer med dagens tilbud

Flertallet i Stortinget ba i 2020 regjeringen om å etablere palliativ medisin som en medisinsk spesialitet, dette er ikke fulgt opp. Regjeringen prioriterer i første omgang å styrke palliativ kompetanse innenfor eksisterende spesialiteter som for eksempel allmennmedisin, indremedisin og geriatri. Til tross for politisk vilje og enkelte gode tiltak, er det flere mangler i dagens omsorgstilbud innen lindrende behandling:

- **Mangel på spesialisert personell**
→ Det er for få leger og sykepleiere med kompetanse i lindrende behandling, særlig i kommunene. Helse- og sosialpersonell må læres opp i palliasjon.
- **Store geografiske forskjeller**
→ Tilbudet varierer sterkt mellom kommuner og helseregioner. Mange steder mangler døgnplasser, palliative team eller tilstrekkelig kompetanse, kanskje spesielt i distriktene.
- **Mangel på palliativ plan**
→ Norge mangler en plan på hvordan leger skal oppnå spesialkompetanse på området etter nedlegging av et nordisk spesialkurs i palliativ medisin.
- **Manglende samhandling**
→ Samarbeidet mellom sykehus, fastleger, hjemmetjenester og pårørende fungerer ikke alltid godt nok. Pasienter og pårørende kan oppleve at de selv må koordinere omsorgen i livets slutfase.
- **Utilstrekkelig støtte til pårørende**
→ Pårørende må støttes og følges opp. Mange pårørende føler seg alene i omsorgen for alvorlig syke og døende.

Mer informasjon

- [Meld. St. 24 \(2019–2020\)](#), *Lindrende behandling og omsorg. Vi skal alle dø en dag. Men alle andre dager skal vi leve.*
- For å styrke den grunnleggende palliative kompetansen hos helse- og omsorgspersonell, har Aldring og Helse utviklet en opplæringspakke i palliasjon, sammen med Helsedirektoratet. Materialet består av to temahefter om lindrende behandling og omsorg, samt en fleksibel læringsmodell som kan brukes i refleksjonsgrupper på arbeidsplassen. Temaheftene og læringsmodellen kan benyttes samlet eller hver for seg, og tilpasses lokale behov:
- [Palliasjon: Lindrende behandling og omsorg - Nasjonalt senter for aldring og helse](#)

- [Lindrende \(palliativ\) behandling – Kreftforeningen](#)
- [Palliasjon i kreftomsorgen – handlingsprogram - Helsedirektoratet](#)

Hvordan fylkes- og lokalforeningene kan bidra

Her er noen forslag til hvordan fylkes- og lokalforeningene kan jobbe med tematikken. Det er ikke forventet at alle skal gjøre alt. Listen under er til inspirasjon og hjelp for de som ønsker å bidra på området.

Informasjonsarbeid og bevisstgjøring

- Ta opp tematikken på interne samlinger i helseutvalgene
- Arrangere medlemsmøter og foredrag, gjerne med innledere fra fagfeltet
- Spre informasjon gjennom medlemsblad, nyhetsbrev, nettsider og sosiale medier
- Dele materiell fra Pensjonistforbundet, kommunen eller Helsedirektoratet med medlemmene
- Utforme leserinnlegg, eller ta kontakt med lokalmedia for å sette søkelyset på tematikken

Samarbeid med kommunen og lokale aktører

- Be om møter med kommunens helse- og omsorgstjenester/velferdstjenester for å diskutere hvordan de jobber med lindrende behandling. Spørsmål som kan stilles:
 - Hvilken ordning har kommunen for lindrende behandling?
 - Har kommunen en palliativ koordinator?
 - Er temaheftene fra Aldring og Helse/Helsedirektoratet i bruk i kommunen?
 - Finnes det mobile team for lindrende behandling?
 - Hvilket personell er involvert i arbeidet? Er det tverrfaglig samarbeid med f.eks. lege, fysioterapeut, ergoterapeut, sykepleier eller andre?
 - Har kommunen et opplegg for hjemme-palliasjon?
 - Hvilken plan har kommunen for kompetanseheving på feltet?
- Samarbeide med andre frivillige organisasjoner som f.eks. bruker- og pasientorganisasjoner (f.eks. Kreftforeningen) for å øke oppmerksomheten om temaet
- Eldrerådet er en sentral samarbeidspartner som kan etterspørre og fremme kommunale planer for lindrende behandling

Fremme temaet politisk

- Jobbe for at palliasjon blir et tema i kommunevalgkampen og i politiske debatter
- Argumentere for at det er behov for en palliativ koordinator, hvis det ikke finnes

Hvordan det sentrale helseutvalget følger opp

- **Deltar i nasjonale høringer og påvirke sentralt**
 - Sender inn høringsinnspill når strategier eller stortingsmeldinger behandles
 - Skriver kronikker og leserinnlegg
 - Kontakter Helse- og omsorgskomiteen på Stortinget
 - Tar opp saken i ulike nasjonale råd og utvalg hvor vi er representert
- **Krever etablering av medisinsk spesialitet i palliativ medisin**

Pensjonistforbundet løfter behovet for en:

 - nasjonal kompetanseplan
 - egen spesialitet
 - finansiering av utdanningsløp for leger og sykepleiere
- **Fremmer krav om nasjonal strategi for palliativ omsorg med klare mål om:**
 - minstenormer for kompetanse
 - utbygging av palliative team
 - samhandling mellom sykehus–fastleger–kommuner
 - nasjonalt krav om palliativ koordinator i alle kommuner

Konklusjon

Gjennom felles aktiv innsats kan det sentrale leddet, fylkesforeninger og lokalforeninger i Pensjonistforbundet sammen bidra til at kvaliteten på tilbudet innen lindrende behandling og omsorg øker.

Ved å kombinere informasjonsarbeid, samarbeid med andre aktører og politisk påvirkning, kan Pensjonistforbundet spille en viktig rolle i sikre at folk får de tjenestene de har krav på og behov for.

Kontaktperson i det sentrale helseutvalget:

Wenche K. Malmedal

Tlf 97 64 21 56

E-post: Wenche.k.malmedal@ntnu.no

Kontakt i administrasjonen

Anne Hanshus

Tlf 45 03 02 19

E-post: anne.hanshus@pensjonistforbundet.no